

Din dramaturgia japoneză

Chikamatsu Monzaemon

Dintre dramaturgii al căror nume s-a înscris în istoria teatrului nipon, se relevă celebrul Chikamatsu Monzaemon (1653—1724), comemorat pe plan mondial prin UNESCO, cu ocazia împlinirii a 250 de ani de la moartea lui.

Opera sa dramatică se reprezintă și actualmente pe scenele japoneze cu aceeași strălucire și prosepțime ca și odinioară.

Fiu al unui samurai de rang inferior, din cauza unor circumstanțe nefavorabile, Monzaemon este nevoit să exerceze mai multe ocupații, pentru că la 30 de ani și-a făcut debutul în lumea teatrală, mai întâi într-o trupă de teatru de marionete — așa-numite „joruri” (astăzi *Bunraku*) — pentru care scrie o serie de piese istorice, apoi își îndreaptă creația spre stilul *Kabuki* (nume propriu, n.n.).

În momentul cînd el intra în „scenă”, acest stil descria mai ales obiceiurile și moravurile timpului și atrăgea publicul grație comportării scenice a actorilor. Nesatisfăcut de această stare, Monzaemon introduce în stilul *Kabuki* elementele unei „drame” reale, în accepțiunea modernă a termenului. Una dintre inovațiile întreprinse de el a fost să facă din *Kabuki* un teatru de dialoguri, în care să se descrie, de o manieră realistă, tragedia și comedia vieții, conflictul dintre indivizi și societate, mergînd adesea pînă la călcarea moralei sociale.

El a încercat și a reușit să-și prezinte eroii, nu ca pe ființe excepționale, ci asemenea unor creaturi cu adevărat omenești.

În cei 250 de ani scurși de la moartea lui Monzaemon, atât *Kabuki*, cît și teatrul de marionete *Bunraku* și-au urmat fiecare drumul lor de dezvoltare, înglobînd pe parcurs și elemente din afară.

Pentru comemorarea morții marelui dramaturg, multe din piesele sale au fost jucate pe scena Teatrului Național din Tokyo, ca și pe scenele marilor teatre *Kabuki* sau ale altor diverse teatre japoneze.

O trupă dramatică modernă numită *Teatrul Bungaku-za* a montat una din piesele lui Monzaemon într-o versiune nouă; de asemenea, la Teatrul Imperial, consacrat pieselor cu cîntece și dansuri, una dintre piesele originale s-a jucat într-o adaptare modernă.

Datorită faptului că Monzaemon descrie omul în esență, conferindu-i astfel un caracter universal, adaptabil la toate timpurile, operele lui atrag încă nenumărați spectatori și, pentru contribuția adusă la dezvoltarea stilului *Kabuki*, lui Monzaemon, ca și europeanului William Shakespeare, i s-a acordat de japonezi titlul de „Maestru al literaturii dramatice”.

În mai 1972, la București, publicul a urmărit două reprezentații date de un ansamblu nipon, condus de Akira Wakabayashi, actor și regizor la teatrul *Bungaku-za* din Tokyo, director al Centrului japonez de teatru pentru tineret.

Piesa jucată — *Ucigașul de fecioare, Zăpadă albă pătată cu sînge* — o adaptare după o operă a dramaturgului flamand Michel de Ghelderode — a fost reprezentată în stilul *Kabuki*, cu costume confecționate după modelul celor din perioada războaielor civile din secolul XVI, însă cu femei în rolurile feminine.

„Această montare — ne-a declarat Wakabayashi — reprezintă unul din experimentele pe care Centrul nostru l-a pus în practică. În afară de stilul *Kabuki*, am folosit în acest spectacol și stilul *Nô*. Spectacolul este unul dintre eforturile noastre de a realiza unitatea și, uneori, chiar confruntarea dintre tradițional și modern, oriental și occidental, în scopul creării unui nou teatru experimental” sau — după cum tot el ne-a mai declarat — „în dorința de a apropia Orientul cu Occidentul într-o unitate estetică”.

Față de asemenea încercări novatoare, manifeste în ambele stiluri teatrale, s-a inițiat o acțiune de revenire la străvechile lor forme și exponentul principal al acestui curent — paradoxal — este un tînăr dar apreciat actor — *Suzuki Shuji* — care, cu tot elanul său tînăresc, activează intens pentru păstrarea vechilor tradiții nipone și redarea elanurilor într-un spirit cît mai autentic.

Constantin Simionescu